

PATRYCJA BRÓZEK
badaczka niezależna

 <https://orcid.org/0000-0002-3968-6594>

Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Farmaceutyki – sport – przestępstwo” (13–14 kwietnia 2023 r.)

**A report from the course of the National Scientific Conference
“Pharmaceuticals – sports – crime” (13th–14th of April 2023)**

Abstract: The article is a report from the course of the National Scientific Conference “Pharmaceuticals – sports – crime” that took place at the Faculty of Law and Administration in Toruń on the 13th–14th of April 2023. The subject of the meeting was the issue of the broadly understood pharmaceutical crime and the abuse of substances that are not allowed in contemporary sports. The report characterizes the proceedings of the conference, including the presentations of speakers on the various aspects of it, such as: “Pharmaceuticals and sport – the voice of practitioners”, “Pharmaceuticals and sport – the problems of criminal law and criminology”, “Pharmaceuticals and sport – foreign experience”, “Doping in sport and standards of its combating”, “Doping in sport – practical aspects”.

Keywords: doping, sport, pharmaceutical crime, controlled substances, pharmaceuticals, conference

1. Wprowadzenie

W dniach 13–14 kwietnia 2023 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Farmaceutyki – sport – przestępstwo”, zorganizowana przez Katedrę Prawa Karnego WPiA UMK, Koło Naukowe Prawa Sportowego „Lex Sportiva” oraz Polską Agencję Antydopingową (POLADA). Przedmiotem namysłu uczestników była problematyka szeroko rozumianej przestępczości farmaceutycznej i nadużywania substancji

niedozwolonych we współczesnym sporcie. Mieli oni zatem na względzie nie tylko czyny pozostające na przedpolu aktywności sportowej, związane np. z produkcją substancji zabronionych w sporcie, lecz także zachowania, które mogą bezpośrednio wpływać na uczciwość współzawodnictwa, tj. podawanie lub używanie takich substancji. Trzeba podkreślić, że podobnie jak w przypadku przestępczości narkotykowej Polska jest obszernym rynkiem produkcji i dystrybucji substancji zabronionych w sporcie, a dodatkowo – ważnym punktem tranzytowym. Już chociażby z tego powodu należało w trakcie obrad poświęcić owemu zjawisku o wiele więcej uwagi niż dotąd. W ostatnich latach obserwuje się intensywny rozwój nauki prawa sportowego oraz zwiększenie jej znaczenia w praktyce stosowania prawa. Podczas konferencji „Farmaceutyki – sport – przestępstwo” można było wysłuchać ciekawych wystąpień zarówno teoretyków zajmujących się tą tematyką (pracowników naukowych, doktorantów i studentów z różnych ośrodków akademickich), jak i przedstawicieli dziedziny praktyki.

Konferencja miała formę hybrydową – część uczestników spotkała się w Sali Posiedzeń WPiA UMK w Toruniu, natomiast pozostali dołączyli za pomocą platformy do prowadzenia spotkań online. Obrady podzielono na panel ekspercki (13 kwietnia) i panel studencko-doktorancki (14 kwietnia); oba obejmowały po trzy sesje, w trakcie których prelegenci wygłosili ponad 25 referatów. W części eksperckiej scharakteryzowano kwestię „farmaceutyki a sport” z perspektywy praktyki, z perspektywy prawa karnego i kryminologii oraz z perspektywy doświadczeń zagranicznych. W części studencko-doktoranckiej w poszczególnych sesjach omawiano zagadnienia wprowadzające do analizowanej problematyki, doping w sporcie i standardy jego zwalczania, a także aspekty praktyczne dopingu w sporcie.

2. Część pierwsza – ekspercka (13 kwietnia 2023 r.)

„Farmaceutyki a sport – głos praktyki”

Sesję, która otwarła część ekspercką, moderował dr hab. Michał Leciak. Złożyły się na nią cztery wystąpienia. Pierwsze z nich, dr. Michała Rynkowskiego (dyrektora Polskiej Agencji Antydopingowej), koncentrowało się wokół zagadnień związanych z systemem walki z dopingiem w sporcie. Referat prof. dr. hab. Zbigniewa Fijałka (prezesa Stowarzyszenia „Stop Nielegalnym Farmaceutynom” w Warszawie, Warszawski Uniwersytet Medyczny) zatytułowany był *Przestępczość farmaceutyczna w Polsce i na świecie a rynek pacjenta/konsumenta*. Z kolei dr Andrzej Pokrywka (konsultant naukowy POLADA, WUM) poruszył problem relacji między

przestępczością farmaceutyczną a dopingiem w sporcie. Sesję zamknęło wystąpienie Agnieszki Ostrowskiej (kierownika Zespołu Analityczno-Śledczego POLADA), która przybliżyła kwestię przestępczości farmaceutycznej na podstawie śledztw prowadzonych przez Polską Agencję Antydopingową.

„Farmaceutyki a sport – problemy prawa karnego i kryminologii”

Drugą sesję moderował dr hab. Janusz Bojarski. Obejmowała ona cztery referaty. Rozpoczęła prof. dr hab. Ewa Guzik-Makaruk (Uniwersytet w Białymstoku), która omówiła (online) wybrane aspekty przestępczości farmaceutycznej. Następnie dr hab. Katarzyna Banasik, prof. KAAFM (Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego) przedstawiła temat udaremniania lub utrudniania inspekcji albo kontroli farmaceutycznej w świetle prawa karnego. Prelegentka dr Natalia Daško (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) zreferowała zagadnienie tendencji do niesłusznych skazań z art. 12 Prawa farmaceutycznego oraz inne problemy w sprawach, których dotyczyły przeprowadzone przez nią badania aktowe. Sesję zamknęło wystąpienie dr. hab. Michała Leciaka (UMK) poświęcone spójności reakcji karnej w odniesieniu do przestępczości farmaceutycznej i dopingiu w sporcie.

„Farmaceutyki a sport – doświadczenia zagraniczne”

Trzecią sesję w części eksperckiej moderowała dr Natalia Daško. Można tu było usłyszeć czterech panelistów. Najpierw referat *Varieties of sports corruption: Doping, match-fixing and sports betting* zaprezentował prof. Michael Levi, PhD, DSc (Econ) (FaCSS, FLSW, Cardiff University). Następnie głos zabrał dr hab. Janusz Bojarski (UMK), który podjął temat *The crime of counterfeiting of medical products: Comparative legal aspects*. Po nim Rafał Piechota (Director of the Office of the President of the World Anti-Doping Agency – WADA) przedstawił wystąpienie *WADA’s intelligence and investigations activities in the context of illegal production, trafficking and administration of pharmaceutical products*. Sesję zakończyła prof. dr Edita Gruodytė (Vytautas Magnus University) referatem *Criminal liability for manipulations in sport: The case of Lithuania* (online).

3. Część druga – studencko-doktorancka (14 kwietnia 2023 r.)

„Wprowadzenie do problematyki”

Pierwszą sesję w części studencko-doktoranckiej moderował dr hab. Michał Leciak. Składała się ona z pięciu referatów. Otworzyło ją wystąpienie dr Katarzyny Siemion (Uniwersytet w Białymstoku) dotyczące wy-

branych aspektów prawnych związanych z reklamami farmaceutyków. Kolejną prelegentką była Małgorzata Michalska (UMK), która wygłosiła referat *Legalny doping – czy to możliwe?*. Następnie Joanna Jasińska (UMK) omówiła kwestię zakazanej reklamy produktu leczniczego w polskim porządku prawnym. Przedmiotem wystąpienia Jakuba Klugiewicza (UMK) było przestępstwo fałszowania produktów leczniczych w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem postulatów *de lege ferenda*. Sesję zakończyli Maciej Michalski, dr Szymon Plewa i dr hab. Jan Matysiak (Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu), którzy zaprezentowali problematykę zastosowania matryc stanowiących alternatywę dla krwi i moczu w analizie ksenobiotyków.

„Doping w sporcie i standardy jego zwalczania”

Drugą sesję w części studencko-doktoranckiej moderowali dr hab. Michał Leciak i Anna Rojek, a obejmowała ona cztery wystąpienia. Przemysław Alkowski (Uniwersytet w Białymstoku) omówił etiologię zjawiska dopingu w sporcie. Następnie Sara Cienguszewska i Zofia Gala (UMK) scharakteryzowały aspekty prawne i etyczne dopingu w Polsce oraz na świecie. Referat dr. Bartosza Nieściora (UKSW w Warszawie) poświęcony był głównym założeniom międzynarodowych standardów prawnych WADA. Na koniec zagadnienie *Walka z dopingiem na podstawie współpracy UFC i USADA* przedstawił Maciej Szumowski (Uniwersytet Warszawski).

„Doping w sporcie – aspekty praktyczne”

Ostatnią sesję w drugim dniu konferencji moderowała Anna Rojek; także tu można było wysłuchać czterech referatów. Katarzyna Dąbrowska i Oliwia Jankowiak (UMK) poruszyły problematykę prawną dopingu w sporcie zawodowym na przykładzie mundialu. Z kolei Mateusz Stramski (Uniwersytet Gdański) zaprezentował temat *Zawiadomienie właściwych organów o stosowaniu przez sportowców substancji zabronionych a reakcja społeczna – dylematy etyczno-prawne*. Następnie prelegentki Kinga Jankowska i Aleksandra Kościelak (UMK) omówiły kwestię dopingu farmakologicznego w e-sporcie. Sesję zakończyli Aleksander Wiaderek i Julia Antosiewicz (Universitet i Bergen / Uniwersytet Warszawski) referatem zatytułowanym *Klasyfikacja substancji czynnych w produktach leczniczych w krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego na przykładzie Polski i Norwegii*.

4. Podsumowanie

Nie ulega wątpliwości, że niezbędna była konferencja skupiona na obszarze badań nad potrzebą i zakresem zaangażowania instrumentów prawa karnego do walki z dopingiem w sporcie, gromadząca przedstawicieli świata nauki i praktyków. Analiza karnoprawna zjawiska dopingiu wymagała poświęcenia rozważań nie tylko zachowaniom, które w sposób jednoznaczny uznano za przestępstwa na gruncie przepisów ustawy z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu dopingiu w sporcie¹, lecz także tym, których kwalifikacja prawna opiera się dodatkowo na wybranych regulacjach Kodeksu karnego² oraz przepisach karnych ustaw szczególnych. W polskim porządku prawnym za moment przełomowy w walce z dopingiem można przyjąć uchwalenie wspomnianej wyżej ustawy, ponieważ stworzyła ona fundamenty kompleksowego systemu reakcji na ten proceder. Unormowano wówczas m.in. organizację i zasady prowadzenia postępowań dyscyplinarnych w sprawach związanych z dopingiem, jak również założono Polską Agencję Antydopingową (POLADA). W ostatnich latach możemy zaobserwować duże przeobrażenia w zakresie szeroko rozumianej przestępczości farmaceutycznej, w tym nasilenie pewnych zjawisk i zmiany *modus operandi* sprawców, wynikające z konieczności dostosowywania się do bieżących potrzeb rynku. Tego typu przestępczość obejmuje wiele czynów zabronionych, które stanowią poważne zagrożenie dla życia i zdrowia człowieka, a jednocześnie dla zdrowia publicznego. Należy mieć tutaj na względzie wytwarzanie sfałszowanych produktów leczniczych lub substancji czynnych oraz wprowadzanie do obrotu produktów leczniczych bez wymaganego zezwolenia.

Dzięki konferencji „Farmaceutyki – sport – przestępstwo” uporządkowano liczne sporne kwestie dotyczące ważnych aspektów prawa sportowego w naszym kraju. Wywołała ona interesującą dyskusję naukową i żywą wymianę poglądów w świetle tez sformułowanych przez prelegentów, dzięki czemu stanowiła wartościowy wkład w rozwój doktryny prawa karnego i sportowego. Trzeba przy tym zaakcentować i docenić aktualność oraz teoretyczną i praktyczną wagę problemów poruszonych w czasie dyskusji, a uprzednio w referatach panelistów. Można zatem jednoznacznie stwierdzić, że konferencja „Farmaceutyki – sport – przestępstwo” była istotną płaszczyzną wymiany poglądów badaczy prawa sportowego i karnego.

---

¹ T.j. Dz.U. 2022, poz. 1258.

² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny. T.j. Dz.U. 2022, poz. 1138.

Organizatorzy konferencji: Katedra Prawa Karnego WPiA UMK, Koło Naukowe Prawa Sportowego „Lex Sportiva”, Polska Agencja Antydopingowa (POLADA).

Patroni honorowi: JM Rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu prof. dr hab. Andrzej Sokala, Prezydent Miasta Torunia Michał Zaleski, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki, Dziekan Wydziału Prawa i Administracji UMK prof. dr hab. Zbigniew Witkowski, Okręgowa Izba Radców Prawnych w Toruniu, Polska Agencja Antydopingowa (POLADA), Stowarzyszenie Wspierania Ochrony Zdrowia i Praworządności „Stop Nielegalnym Farmaceutynom” w Warszawie, Samorząd Studencki WPiA UMK.

Sponsorzy: kancelaria radców prawnych „Gorczyca & Klempert”, OIRP w Toruniu.